

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 14. **Обов'язки працівника по дотриманню вимог нормативно-правових актів по охороні праці.**

Працівник зобов'язаний:

- піклуватися про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я навколишніх людей в процесі виконання будь-яких робіт або під час перебування на території підприємства;

- знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів по охороні праці, правила поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням і іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного і індивідуального захисту;

- проходити у встановленому законодавством порядку попередні і періодичні медичні огляди.

Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення вказаних вимог.

Інструктажі по охороні праці.

Ведення відповідної документації.

Види інструктажів

За характером і часу проведення інструктажі з питань охорони праці діляться на вступний, первинний, повторний, позаплановий і цільовий.

Ввідний інструктаж

Проводиться:

- з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи і посади;

- з працівниками інших організацій, що прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для підприємства;

- З учнями і студентами, які прибули на підприємство для проходження виробничої практики;

- У разі екскурсії на підприємство;

- З усіма вихованцями, учнями, студентами і іншими особами, які вчаться.

Первинний інструктаж

- Проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником:

- Новоприйнятих(постійно або тимчасово) на підприємство;

- Який переводиться з одного цеху виробництва до іншого;

- Який виконуватиме нову для нього роботу;

- працівником, що Відряджається, який бере безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві.

- Проводиться з вихованцями, що вчаться і студентами :

на початку заняття в кожному кабінеті, лабораторії, де учбовий процес пов'язаний із застосуванням небезпечних або шкідливих хімічних, фізичних, біологічних чинників, в кухлях, перед уроками трудового навчання, фізкультури, перед спортивними змаганнями, вправами на спортивних орудиях при проведенні заходів за межами території освітньої установи;

- Перед виконанням кожного учбового завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів і тому подібне; на початку вивчення кожного нового предмета(розділу, теми) учбового плану(програми) - із загальних вимог безпеки, пов'язаних з тематикою і особливостями проведення цього заняття.

Повторний інструктаж

- Проводиться з працівниками на робочому місці в терміни, визначені відповідними чинними галузевими нормативними актами або керівником підприємства з урахуванням конкретних умов роботи, але не рідше:

- На роботах з підвищеною небезпекою - 1 раз в 3 місяці;

- Для інших робіт - 1 раз в 6 місяців.

Позаплановий інструктаж

Проводиться:

- З працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці :
- При введенні в дію нових або переглянутих нормативних актів про охорону праці, а також при внесенні змін і доповнень до них;
- При зміні технологічного процесу, заміні або модернізації устаткування, приладів і інструментів, початкової сировини, матеріалів і інших чинників, що впливають на стан охорони праці;
- При порушеннях працівниками вимог нормативних актів про охорону праці, які можуть привести або привели до травм, аварій, пожеж і тому подібне;
- При виявленні особами, що здійснюють державний нагляд і контроль за охороною праці, незнання вимог безпеки відносно робіт, що виконуються працівником;
- При перерві в роботі виконавця робіт більш ніж на 30 календарних днів
- для робіт з підвищеною небезпекою, а для інших робіт - більше 60 днів.
- З вихованцями, що вчаться, студентами - в кабінетах, лабораторіях, майстерень і тому подібне при порушеннях ними вимог нормативних актів про охорону праці, які можуть привести або привели до травм, аварій, пожеж і тому подібне

Цільовий інструктаж

Проводиться з працівниками:

- При виконанні разових робіт, не передбачених трудовою угодою;
- При ліквідації аварії, стихійного лиха;
- При проведенні робіт, на які оформляються наряд-допуск, розпорядження або інші документи.
- Проводиться з вихованцями, що вчаться, студентами освітньої установи у разі організації масових заходів(екскурсії, походи, спортивні заходи і так далі).

Порядок проведення інструктажів для працівників

- Усі працівники, які приймаються на постійну або тимчасову роботу і при подальшій роботі, повинні проходити на підприємстві навчання у формі інструктажів з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правилами поведінки і дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих.

- Ввідний інструктаж проводиться фахівцем служби охорони праці, а у разі відсутності на підприємстві такої служби - іншим фахівцем, на якого наказом(розпорядженням) по підприємству покладені ці обов'язки і який у встановленому цим Типовим положенням порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Запис про проведення ввідного інструктажу робиться в журналі реєстрації ввідного інструктажу(додаток 7), який зберігається в службі охорони праці або у працівника, що відповідає за проведення ввідного інструктажу, а також в документі про прийняття працівника на роботу.

- Первинний інструктаж проводиться індивідуально або з групою осіб одного спеціальності по тих, що діють на підприємстві інструкціями по охороні праці до виконуваних робіт.

- Повторний інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників, що виконують однотипні роботи, за об'ємом і змісту переліку питань первинного інструктажу.

- Позаплановий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників однієї професії. Об'єм і зміст позапланового інструктажу визначаються у кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили необхідність його проведення.

- Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників. Об'єм і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від виду робіт, якими виконуватимуться.

При незадовільних результатах перевірки знань після цільового інструктажу допуск до виконання робіт не надається. Повторна перевірка знань при цьому не дозволяється.

*Порядок проведення інструктажів для вихованців, що вчать,
студентів*

- Ввідний інструктаж проводиться на початку зайняття.

Інструктаж проводить працівник служби охорони праці, а за відсутності такого - особа, на яку наказом керівника освітньої установи покладені ці обов'язки.

Програма ввідного інструктажу розробляється службою охорони праці навчання або призначеною керівником особою. Програма і тривалість ввідного інструктажу затверджуються керівником учбового закладу.

- Цільовий інструктаж з питань охорони праці проводять з групою вихованців, учнів, студентів. Об'єм і зміст інструктажу визначається залежно від виду масових заходів.

Облік проведення цільових інструктажів здійснюється відповідно до діючих положень Міністерства освіти в журналах обліку теоретичного і виробничого навчання.

- Первинний, позаплановий, цільовий інструктажі проводять відповідні учителі, вихователі, керівники гуртків, інструктори, тренери, майстри виробничого навчання або завідувачки кабінетів(лабораторій) і за відповідними інструкціями або програмами.

- Відмітка про проведення первинного і позапланового інструктажів робиться в журналах реєстрації інструктажів з питань охорони праці

Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю, техніку безпеки, виробничій санітарії в установах здійснюють Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права.

Державний нагляд за дотриманням законодавчих і інших нормативно-правових актів про охорону праці здійснюють:

- Державний комітет України з нагляду за охороною праці(Держнагляд охорони праці - охорони праці).

- Органах Головної державної інспекції по нагляду за ядерною безпекою Міністерства екології і природних ресурсів України;

- Органи державного пожежного нагляду Державного департаменту пожежної безпеки Міністерства внутрішніх справ України;

- Органи і установи санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України.

Кожен з вищеперелічених органів виконує функції в межах своїх повноважень, визначених положеннями про ці органи.

Вищий нагляд за дотриманням і правильним застосуванням законів про охорону праці здійснюється Генеральним прокурором України і підлеглими йому прокурорами.

Органи державного нагляду за охороною праці не залежать від будь-яких господарських органів, об'єднань громадян, політичних формувань, місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування і діють відповідно до положень, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Посадовці органів державного нагляду за охороною праці(державні інспектори) мають право:

- Безперешкодно у будь-який час відвідувати підконтрольні підприємства для перевірки дотримання законодавства про охорону праці, отримувати від власника необхідні пояснення, матеріали і інформацію з цих питань;

- Передавати керівникам підприємств, а також їх посадовцям, керівникам структурних підрозділів Ради Міністрів Республіки Крим, місцевих Рад народних депутатів, міністерств і інших центральних органів державної виконавчої влади, обов'язкові для виконання розпорядження(приписи) про усунення порушень і недоліків в області охорони праці;

- Зупиняти експлуатацію підприємств, окремих виробництв, цехів, ділянок, робочих місць і устаткування до усунення порушень вимог по охороні праці, які створюють загрозу життя або здоров'ю працюючих;

- Притягати до адміністративної відповідальності працівників, винних в порушенні законодавчих і інших нормативних актів про охорону праці;

- Передавати власникам, керівникам підприємств уявлення про невідповідність окремих посадовців займаної посади, передавати в необхідних випадках матеріали органам прокуратури для притягнення їх до кримінальної відповідальності.

Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Згідно із Законом України "Про охорону праці" *громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці здійснюють: трудові колективи через обраних ними уповноважених; професійні спілки - в особі своїх виборних органів і представників.*

Уповноважені трудових колективів з питань охорони праці, їх основні обов'язки і права

Інститут уповноважених трудових колективів з питань охорони праці створюється на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності, видів їх діяльності і чисельності працюючих для здійснення громадського контролю за дотриманням законодавства про охорону праці.

Діяльність уповноважених проводиться на підставі Положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці, яке розробляється відповідно до Типового положення і затверджується загальними зборами(конференцією) трудового колективу підприємства.

Уповноважені з питань охорони праці обираються на загальних зборах(конференції) колективу підприємства .

Свої обов'язки уповноважена особа з питань охорона праці виконує, як правило, в процесі виробництва, безпосередньо на своїй ділянці, зміні, бригаді. Уповноважена з питань охорона праці не рідше одного разу в рік

звітує про свою роботу на загальних зборах(конференції) трудового колективу, яким вони обрані.

Відповідно до Типового положення, уповноважена з питань охорона праці, в цілях створення безпечних і нешкідливих умов праці на виробництві, оперативного усунення виявлених порушень здійснюють контроль за:

- Виконанням вимог законодавчих і нормативних актів про охорону праці;
- Забезпеченням працівників інструкціями, положеннями по охороні праці, що діють в межах підприємства, і дотримання їх вимог працівниками;
- Своєчасним і правильним розслідуванням, документальним оформленням і обліком нещасних випадків і професійних захворювань;
- Використанням фонду охорони праці підприємства за призначенням, і інше.

Уповноважені по охороні праці мають право:

- Безперешкодно перевіряти стан безпеки і гігієни праці, дотримання працівниками нормативних актів про охорону праці на об'єктах підприємства або виробничого підрозділу, колектив якого його обрав.

Повноваження і права профспілок в здійсненні контролю за дотриманням законодавства про охорону праці.

Законом України "Про охорону праці" на профспілки покладені немало повноважень в області охорона праці, виконання якої вони здійснюють через свої виборні органи і представників. Головною метою і завданням представників профспілок є захист прав і законних інтересів працівників у сфері охорони праці, надання їм практичній допомозі у вирішенні цих питань.

Згідно із Законом України "Про охорону праці" представники профспілок беруть участь у вирішенні наступних основних питань :

- В розробці національній, галузевих і регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці і виробничого середовища, а також відповідних угод з питань поліпшення умов і безпеки праці;

- В опрацюванні власником комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів по охороні праці;

- В розслідуванні нещасних випадків і профзахворювань, у тому числі спеціальних розслідуваннях за участю фахівців з охорони праці вищих профорганов, розробки заходів з їх попередження;

- В підготовці спільно з власником уявлення про визначення і твердження трудовим колективом порядку оплати і розмірів одноразового посібника працівникам, постраждалим на виробництві, а також про порядок зменшення цієї допомоги за наявності провини работника в нещасному випадку;

- В розробці пропозицій для включення їх в угоду з питань охорони праці колективного договору;

- В роботі комісій з питань охорони праці підприємств, по атестації посадовців на знання ними нормативних актів про охорону праці, по прийманню в експлуатацію нових і реконструйованих об'єктів виробничого призначення на відповідність їх вимогам нормативних актів про охорону праці, по атестації робочих місць за умовами праці.

«Про охорону праці» Безпосередніми виконавцями функцій профспілок на підприємствах, згідно із Законом України, являється *профспілковий комітет*, його комісія з питань охорони праці, цехові комітети, профгрупи і громадські інспектори по охороні праці. Функції і обов'язки цих громадських формувань і їх права викладені у відповідних положеннях, затверджених президією Федерації профспілок України від 20 вересня 1994г.

Виробнича санітарія - система організаційних і технічних заходів, спрямованих на усунення потенційно небезпечних чинників і відвертання професійних захворювань і отруєнь.

До організаційних заходів відносять:

- дотримання вимог охорони праці жінок і осіб молодше 18 років;

- проведення попередніх і періодичних медичних оглядів осіб, працюючих в шкідливих умовах;

- забезпечення працюючих в шкідливих умовах лікувально-профілактичним обслуговуванням і так далі

Технічні заходи передбачають:

- систематична підтримка чистоти в приміщеннях і на робочих місцях;
- розробку і конструювання устаткування вилучає виділення пилу, газів і пари, інших шкідливих речовин у виробничих приміщеннях;
- забезпечення санітарно-гігієнічних вимог до повітря виробничого середовища;
- облаштування систем вентиляції і кондиціонування робочих місць з шкідливими умовами праці;
- забезпечення захисту працюючих від шуму, ультра-и інфразвуку, вібрації, різних видів випромінювання.

.

Стаття 22. Розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій(Згідно із Законом України "Про охорону праці")

Працедавець повинен організувати розслідування і вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до положення, що стверджується Кабінетом Міністрів України за узгодженням зі всеукраїнськими об'єднаннями профспілок.

За підсумками розслідування нещасного випадку, професійного захворювання або аварії працедавець складає акт по встановленій формі, один екземпляр якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій зацікавленій особі не пізніше за три дні з моменту закінчення розслідування.

У разі відмови працедавця скласти акт про нещасний випадок або незгоди потерпілого з його змістом питання вирішуються посадовцем органу державного нагляду за охороною праці, рішення якої є обов'язковим для працедавця.

Рішення посадовця органу державного нагляду за охороною праці може бути оскаржене в судовому порядку.

При настанні нещасного випадку безпосередній керівник робіт(уповноважене обличчя підприємства) зобов'язаний:

- терміново організувати надання першої медичної допомоги потерпілому, забезпечити у разі потреби його доставку лікувально-профілактичної установи;

- повідомити про того, що стався, працедавця, керівника первинної організації профспілки, членом якої є потерпілий, або уповноважена найнятими робітниками особа з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки;

Працедавець, отримавши повідомлення про нещасний випадок ***зобов'язаний*** негайно:

1) повідомити з використанням засобів зв'язки про нещасний випадок:

- робочий орган виконавчої дирекції Фонду по місцезнаходженню підприємства по встановленій Фондом формі;

- підприємство, де працює потерпілий, - якщо потерпілий є працівником іншого підприємства;

- органи державної пожежної охорони по місцезнаходженню підприємства - у разі нещасного випадку, що стався внаслідок пожежі;

- установа державної санітарно-епідеміологічної служби, яка обслуговує підприємство, - у разі виявлення гострого професійного захворювання(отруєння);

2) утворити наказом комісію з розслідування нещасного випадку(далі - комісія) в складі не менше трьох чоловік і організувати розслідування.

Комісія зобов'язана впродовж трьох днів:

- обстежувати місце нещасного випадку, отримати пояснення потерпілого, якщо це можливо, опитати свідків нещасного випадку і причетних до нього осіб;

- визначити відповідність умов праці і його безпеки вимогам законодавства про охорону праці;

- з'ясувати обставини і причини нещасного випадку;

- визначити, чи пов'язаний цей випадок з виробництвом;
- встановити осіб, що допустили порушення вимог законодавства про охорону праці, розробити заходи по відвертанню подібних нещасних випадків;
- скласти акт розслідування нещасного випадку Н- 5

Звітність і інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин

Працедавець на підставі актів форми Н- 1 і форми НПВ подає відповідним організаціям державну статистичну звітність про потерпілих за формою, затвердженою Держкомстатом, і несе відповідальність за її достовірність.

Працедавець зобов'язаний проводити аналіз причин нещасних випадків за підсумками кварталу, півріччя і року і розробляти і виконувати заходи по відвертанню подібних випадків.